

Prof. dr hab. Jacek Adamczak
Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu
Wydział Animacji i Intermediów

Poznań, 09.08.2021 r.

Recenzja rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego i osiągnięć dydaktycznych

Pana mgr Karola Stadnika

sporządzona w wyniku postępowania o nadanie stopnia doktora
w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne
i wyznaczeniu mi funkcji recenzenta
przez Uczelnianą Komisję ds. Stopni
Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej
im. Leona Schillera w Łodzi
Uchwałą nr 62/2021 z dnia 9 czerwca 2021 r.

Pan mgr Karol Stadnik urodził się 31 października 1987 r. w Słupcy. W latach 1996-2003 był uczniem Szkoły Muzycznej Pierwszego i Drugiego Stopnia im. Apolinarego Szeluty w Słupcy. W 2006 r. ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Piłsudskiego w Słupcy uzyskując świadectwo maturalne. W 2006 r. kandydat podjął studia w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej na kierunku Realizacja Obrazu Filmowego, Telewizyjnego i Fotografia w specjalności Sztuka Operatorska, uzyskując tytuł magistra sztuki 19 grudnia 2012 r. W 2013 r. został uczestnikiem Międzywydziałowych Środowiskowych Studiów Doktoranckich w PWSFTviT w Łodzi. W 2013 r. Karol Stadnik podejmuje pracę dydaktyczną na stanowisku asystenta na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej PWSFTviT w Łodzi, pozostając do chwili obecnej pracownikiem badawczo-dydaktycznym tej jednostki.

Ocena dorobku artystycznego

W przypadku oceny dorobku kandydatów do stopnia doktora na podstawie dostarczonej przez nich dokumentacji, niejednokrotnie pod wyszczególnionymi syntetycznymi punktami kryje się ich ciekawy, intensywny i wielopłaszczyznowy rozwój artystyczny oraz zawodowy. Tak jest też w przypadku Karola Stadnika, autora zdjęć, operatora kamery czy wreszcie autora compositingu i animacji 3D. Pole działalności kandydata jest także szerokie i obejmuje filmy fabularne, realizacje telewizyjne, teledyski, wizualizacje, reklamy kinowe oraz telewizyjne. Z filmów fabularnych, w których Karol Stadnik był autorem zdjęć i operatorem kamery, należy przede wszystkim wymienić „Popatrz na mnie” w reżyserii Katarzyny Jungowskiej z 2011 r. To krótkometrażowy film fabularny, zrealizowany w ramach programu „30 minut” w Studio Munka – SFP, za który kandydat otrzymał nominacje w kategorii Najlepsze Zdjęcia do Nagrody Polskiego Kina Niezależnego im. Jana Machulskiego w 2012 r. Film otrzymał

także Nagrodę Publiczności na Międzynarodowym Festiwalu Kina Autorskiego w Zielonej Górze w 2011 r. i Nagrodę Specjalną na Festiwalu Kina Niezależnego KAN we Wrocławiu. Kolejnym krótkometrażowym filmem fabularnym, w którym kandydat jest autorem zdjęć i operatorem kamery jest „Ogniwo” w reżyserii Pawła Maja, z 2016 r. Dorobek kandydata z polskich planów fabuły dopełnia funkcja operatora kamery w realizacji komedii kryminalnej „Weekend” w reżyserii Cezarego Pazury z 2010 r. Ogromne doświadczenie zawodowe Karol Stadnik zdobywa w trakcie pełnienia funkcji operatora kamery i autora zdjęć scen akcji w następujących zagranicznych wysokobudżetowych filmach fabularnych „Tiger Zinda Hai” z 2017 r. i „Bharat” z 2019 r., oba tytuły w reżyserii Ali Abbasa Zafara. Kolejnym międzynarodowym doświadczeniem jest samodzielne autorstwo zdjęć do serialu „Tandav” produkowanego przez Amazon Prime.

Z realizacji telewizyjnych, w których Karol Stadnik był autorem zdjęć i operatorem kamery należy wymienić widowisko telewizyjne „Udając ofiarę”, które jest adaptacją sztuki Olega i Władymira Presniakowów, w reżyserii Joanny Satanowskiej z 2014 r. W latach 2008-2010 kandydat brał udział, jako operator kamery, w realizacji około 60 odcinków programu Weekendowy Magazyn Filmowy, który emitowany był w programie TVP1 do 2016 r. Program ten otrzymał dwukrotnie Nagrodę Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w kategorii Audycja Filmowa.

Z krótkich form w swoim dorobku Karola Stadnik wskazuje pokaźną ilość 150 projektów reklamowych, zrealizowanych w kraju i za granicą, między innymi „Prosto” w reżyserii Kornela Bartmańskiego i zdjęciami kandydata. Realizacja otrzymała wyróżnienie w 2. edycji konkursu Papaya Young Directors w 2015 r. Jednak na szczególną uwagę, pośród krótkich form, zasługuje teledysk „Mississippi w ogniu” formacji Organek, promujący album „Czarna Madonna” w reżyserii Marty Kacprzak z 2016 r., w którym kandydat realizował zdjęcia. Teledysk to forma sztuki filmowej, która ma przeszło 40 letnią tradycję i odegrała ważną rolę kulturotwórczą. Realizacja teledysku, wideoklipu była wielokrotnie obszarem dla artystycznych eksperymentów, zaś jego szerokie rozpowszechnianie za pomocą stacji telewizyjnych istotnym elementem popkultury. Na stałe w socjologii wpisało się pojęcie „pokolenia MTV”. Ta forma muzyczno-filmowa pozostaje nadal ciekawym i żywym wyzwaniem dla twórców. Zmienia się sama muzyka i jej konteksty społeczne oraz kulturowe. Wreszcie dla samych realizatorów zmienia się technologia i możliwości kreatywne. Oglądając zdjęcia z planu wydaje się, że wyzwaniem dla Karola Stadnika jako autora zdjęć była zapewne nocna pora realizacji jak i warunki plenerowe, które nie rozpieszczały ekipy. Kandydat moim zdaniem wychodzi z tej próby znakomicie. Podoba mi się plastyka kadrów kształtowana przez światło reflektorów, lamp, ognia czy zapalniczki, które wydobywa z ciemności nocy kolejnych bohaterów. Te przyciemnione kadry budują napięcie emocjonalne pomiędzy głównymi bohaterami, a uzyskany mroczny klimat obrazu stanowi fundament koncepcji całości klipu. Jestem ciekawy na ile wykształcenie oraz posiadana wrażliwość muzyczna kandydata, wpłynęły na proces twórczy budowania relacji przyszłego obrazu i istniejącej już muzyki. Perfekcyjnie skomponowane przez Karola Stadnika kadry, pozwalają Marcie Kacprzak dokonać równie oryginalnego montażu. Teledysk odnosi sukces i otrzymuje następujące nagrody za montaż: na 25. edycji Festiwalu Yach Film w Gdańsku w 2016 r. i Złote Nożyce na Montaż Film

Festiwal w Łodzi w 2017 r. W tym samym roku realizacja otrzymuje nominację Akademii Fonograficznej do nagrody Fryderyka w kategorii najlepszy Teledysk Roku.

Bogaty dorobek operatorski Karola Stadnika ukazuje nam wszechstronnego profesjonalistę, nie bojącego się zawodowych wyzwań. W każdym obszarze artystycznym czy projektowo-komercyjnym, wykazuje się rzetelnym przygotowaniem intelektualnym i warsztatowym, które gwarantuje realizację zdjęć na bardzo dobrym poziomie. Dorobek ten, który oceniam pozytywnie, w pełni predestynuje kandydata do ubiegania się o pierwszy stopień naukowy.

Ocena Rozprawy

Rozprawa doktorska Pana mgr Karola Stadnika składa się z dzieła artystycznego, którym są trzy autonomiczne krótkie formy filmowe oraz części teoretycznej pt. „To co małe... Nowe narzędzia kreowania współczesnego obrazu”. Promotorem rozprawy jest prof. dr hab. Piotr Wojtowicz a promotorem pomocniczym dr hab. Wojciech Staroń, profesor Uczelni, pracownicy badawczo-dydaktyczni Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej PWSFTviT w Łodzi.

Dzieło artystyczne to trzy krótkie formy o tytułach: „Breitling Navitimer”, „Audi Q8” oraz „To co małe...”. Pierwsze dwie formy to wygenerowane komputerowo reklamy: zegarka Breitling Navitimer w warunkach studyjnych i samochodu Audi Q8 w odtworzonych warunkach plenerowych. Trzecia forma pt. „To co małe...” to krótki film autorski, łączący materiał wygenerowany komputerowo z ujęciami obiektów wygenerowanych komputerowo i wydrukowanych na drukarkach 3D. Kompilację uzupełniają ujęcia realizowane także w planie żywym, które następnie zostają poddane kolejnym modyfikacjom cyfrowym. Celem pracy praktycznej jaki postawił sobie Karol Stadnik „było zgłębienie i praktyczne użycie nowoczesnych technologii cyfrowych w celu uzyskania fotorealistycznego efektu ekranowego” jak określił go precyzyjnie w streszczeniu pracy doktorskiej i z taką samą precyzją cel ten zrealizował poświęcając mu dwa lata pracy.

We wstępie rozprawy kandydat określa swoją twórczą postawę „Od dziecięcych lat przejawiałem zamiłowanie do formowania materii, której bogactwo mnie otacza. Moją intencją i ideą artystyczną jest kreowanie nowych mechanizmów służących do poznawania technologii, a także tworzenie lub odtwarzanie elementów świata /.../ W świecie filmowym piękna wydaje się możliwość kreowania rzeczywistości, której nie ma lub tej ukrytej dla większości ludzi – czekającej na ujawnienie.” Aby zrealizować tę ideę operator Karol Stadnik w sposób zasadniczy zmienia nie tylko narzędzia, ale przede wszystkim sposób powoływania do życia przyszłych ruchomych obrazów. To właśnie proces twórczy kandydata ukazuje nam jak ogromne zmiany następują w sztuce operatorskiej. Przyjrzenie się chociażby kilku aspektom tego procesu, jest moim zdaniem, równie istotne w ocenie kandydata, jak analiza formalna przedstawionych do oceny realizacji.

Pierwszy aspekt to materia, z której operator Karol Stadnik formuje nowe filmowe byty. To materia cyfrowa, absolutny abstrakt w porównaniu do rejestracji

w planie żywym, bez względu na rodzaj jego zapisu. Kształtując tę materię, autor podejmuje arbitralne decyzje twórcze w zakresie kształtu, koloru, faktury, itp. obiektów, środowiska bądź bohaterów. Decyzje te Karol Stadnik podejmuje sam ze wsparciem materiałów referencyjnych i specjalistycznych programów, ale są to decyzje stricte plastyczne grafika i rzeźbiarza, w role których wciela się kandydat. Wrażliwość z jaką je podejmuje i efekt, do którego zmierza, jest zapewne wynikiem doświadczeń wyniesionych wprost z filmu. Jednak tutaj, dokonuje tego wyboru z szerokiej palety możliwości programów jak „rasowy grafik”, a nie operator, budując obraz klatka po klatce, co jest kolejnym i bardzo ważnym aspektem tego procesu.

To budowanie obrazu klatka po klatce, jest, można powiedzieć immanentną cechą technologii filmu animowanego, od początku jego istnienia do dzisiaj, bez względu na rodzaj techniki. Absolutne przeciwieństwo dla zapisu obrazu wielkiego kina, dla którego animacja w oczach wielu badaczy i teoretyków była zawsze ubogą krewną. Ale to właśnie animacja od samego początku miała charakter interdyscyplinarny, gdy jeszcze nie posługiwano się tym pojęciem. Obecnie proces animacji stał się autonomiczny i jako środek artykulacji artystycznej, przeniknął do wielu dziedzin sztuki wpływając na ich rozwój. Tak samo wpłynął na rozwój języka filmu tzw. planu żywego praktycznie we wszystkich jego gatunkach, o czym w sposób interesujący pisze również kandydat w swojej dysertacji. To myślenie najmniejszą częścią jaką jest klatka i reprezentowany na niej kadr, staje się oczywiście fundamentem procesu twórczego Karola Stadnika, który jest diametralnie inny od procesu twórczego operatora, którego głównym działaniem jest to, co następuje po komendzie „poszła”.

Kolejny aspekt, na który chciałbym zwrócić uwagę jest konsekwencją opisanego powyżej. Decydując się na taki sposób kreacji operator Karol Stadnik ma świadomość, że aby uwiarygodnić abstrakcyjne byty, musi je powołać do życia za pomocą ruchu. Operator staje się animatorem. Przestaje być autorem zdjęć, który szuka najlepszych sposobów rejestracji obiektów będących w ruchu i dzięki kamerze dokonuje analizy tego ruchu. Podczas realizacji praktycznej części rozprawy, to autor jest wyłącznym kreatorem ruchu, jego tempa, dynamiki oraz rytmu. To proces odwrotny w stosunku do klasycznej rejestracji obrazu. Dopiero po złożeniu klatek następuje synteza tego ruchu, której efektem jest ruch pozorny, wizualny taki sam jak w przypadku całego zjawiska jakim jest ruch w filmie.

Ostatni aspekt wynika tak jak pozostałe, z wagi jaką kandydat przywiązuje do komponowania pojedynczej klatki, a jest nim etap compositingu. Karol Stadnik poświęca mu w rozprawie cały rozdział i kończąc stwierdza, cyt.: „W mojej ocenie compositing jest jednym z najpotężniejszych narzędzi kreowania współczesnego obrazu filmowego”. Ostateczne komponowanie kadru przez składanie obrazu z wielu różnorodnych warstw, to nie tylko możliwość wykonania wyrafinowanego tricku o fotorealistycznym charakterze, ale dla mnie, to przede wszystkim możliwość przekraczania utartego i znanego nam obrazu świata.

Wskazałem tylko kilka, moim zdaniem najważniejszych, aspektów w procesie twórczym Karola Stadnika, które w zasadniczy sposób odbiegają od klasycznej praktyki operatora filmowego, a które z kolei legły u podstaw realizacji pracy części

praktycznej rozprawy. Oceniając tę pracę, chociażby w kontekście poruszonych zagadnień uważam, że kandydat zaprezentował dobry poziom świadomości nowoczesnych narzędzi oraz biegłość w operowaniu specjalistycznymi programami, co w połączeniu z wrażliwością wizualną kandydata, zaowocowało bardzo dobrymi pracami. Od wielu lat współczesne narzędzia realizacji obrazu i animacja przeniknęły także do wielu dyscyplin nauki, wspierając jej rozwój czy procesy kształcenia. I właśnie taka rola sztuki czyni z niej społecznie ważną i na swój sposób egalitarną w skutkach jej dokonań, w każdym obszarze życia.

Praca teoretyczna Karola Stadnika pt. „To, co małe... Nowe narzędzia kreowania współczesnego obrazu” składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia oraz słownika pojęć, bibliografii wykazu linków i złącznika. Rozdział I zatytułowany „Rys historyczny”, składający się z trzech podrozdziałów, to syntetyczne i przejrzyste zestawienie najważniejszych dokonań w zakresie filmowych efektów wizualnych oraz ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem ery cyfrowej. Autor przypomina nam nazwiska i kluczowe dokonania pionierów kina takich jak: Alfred Clark, Georges Méliès, Edwin S. Porter czy Norman Dawn. Rys historyczny, do współczesnych nam czasów, dopełniają wybrane przez autora najważniejsze przełomowe, w zakresie efektów wizualnych, realizacje filmowe. Odnajdujemy tam między innymi następujące tytuły: „2001: Odyseja kosmiczna” Stanley’a Kubrick’a z 1968 r. czy klasyczny już cykl „Gwiezdných wojen” George’a Lucasa. Z najważniejszych dokonań ery cyfrowej kandydat przytacza między innymi „Tron” Steven’a Lisberger’a z 1982 r. czy „Park Jurajski” Steven’a Spielberg’a z 1993 r. Każdy z wielu przywoływanych przez autora tytułów, opatrzony jest krótkim i ciekawym komentarzem, ukazującym dynamiczny rozwój w obszarze efektów wizualnych, a także ich wpływ na rozwój filmu i jego języka. Rozdział II pt. „Opis wybranych elementów i procesów tworzących wirtualny, fotorealistyczny obraz” składa się z sześciu podrozdziałów, których treść i problematyka są merytorycznie powiązane z pracą praktyczną rozprawy kandydata. Podrozdziały o tytułach: Referencje, Modelowanie, Teksturowanie, Oświetlenie, Panoramiczne tło HDRI oraz Compositing w pełni ukazują nam kolejne skomplikowane etapy powstawania pracy praktycznej Karola Stadnika z interesującymi odniesieniami do praktyki projektowej i realizacyjnej w technikach cyfrowych. To bardzo rzetelnie i wnikliwie napisany rozdział, wzbogacony bogatym materiałem ikonograficznym, który pozwala na zrozumienie zakresu obróbki obrazu na każdym jego etapie powstawania. Rozdział III pt. „Przedstawienie oprogramowania” to zestawienie programów którymi kandydat posługiwał się w tworzeniu pracy praktycznej, a były nimi: Z-Brush, 3d Studio Max, HDRI Light Studio oraz Adobe After Effects. Każdemu z programów autor poświęca kilka trafnych uwag dotyczących ich wykorzystania w tworzeniu wirtualnej rzeczywistości, a znakomite przez kandydata opanowanie ich możliwości widzimy w jego realizacjach.

Praca teoretyczna jest integralnym i ważnym uzupełnieniem rozprawy. Napisana zrozumiałym językiem pomimo nietatwej materii, jaką jest współczesna technologia cyfrowa. Praca jest przejrzysta i logiczna w swojej konstrukcji, co jest wynikiem dużej wiedzy i pasji Karola Stadnika w obszarze nowoczesnych narzędzi służących kreowaniu obrazu.

Oceniając całość rozprawy Karola Stadnika należy przede wszystkim zwrócić uwagę na jego postawę jako twórcy, czego najlepszym podsumowaniem będzie przywołanie słów Lev'a Manovich'a, którymi kończy on swoją ważną książkę „Język nowych mediów”: „Animacja rzuca wyzwanie kinu aktorskiemu, montaż przestrzenny – montażowi w czasie, baza danych – narracji, wyszukiwarka internetowa – encyklopedii /.../ To otwarcie kulturowych technik, konwencji, form i koncepcji jest najbardziej obiecującym kulturowym efektem komputeryzacji – szansą zobaczenia na nowo świata i istoty ludzkiej, w sposób, który nie był dostępny 'człowiekowi z kamerą'.”

Ocena osiągnięć dydaktycznych

Zasadniczy dorobek dydaktyczny Karola Stadnika wynika z ośmioletnich doświadczeń nabytych na stanowisku asystenta na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej PWSFTviT w Łodzi. Swoją wiedzą i doświadczeniem kandydat dzieli się także poza swoją macierzystą Uczelnią prowadząc wykłady i warsztaty jak np. w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi w ramach cyklu „Spotkań z filmowcami” w 2016 r. czy w Studio Las w Warszawie w 2017 r. w ramach projektu „Move Young”. Ale największym kapitałem Karola Stadnika jako nauczyciela akademickiego, jest jego wiedza będąca sumą doświadczeń wyniesionych ze sztuki operatorskiej oraz umiejętnościami z obszaru nowoczesnych narzędzi kreowania obrazu filmowego, które uzyskał w procesie samokształcenia, za co autorowi należy się ogromny szacunek. Posiadane przez kandydata kompetencje w zakresie realizacyjnych technik cyfrowych są bezcenne w procesie kształcenia studentów na kierunku Realizacja obrazu filmowego, telewizyjnego i fotografia, zwłaszcza dla specjalności Sztuka operatorska. Zgadzam się także z opinią Karola Stadnika zawartą w zakończeniu rozprawy: „Moim zdaniem praca Autora Zdjęć już teraz i na pewno bardziej w przyszłości, będzie wymagała świadomości tych narzędzi”. Kontynuując tę myśl Autora uważam, że najbardziej właściwym rozwiązaniem z punktu widzenia metodyki kształcenia jest to, iż w niezbędną dzisiaj wiedzę z obszaru nowoczesnej postprodukcji, może wyposażać przyszłych operatorów właśnie profesjonalista filmowiec z umiejętnościami cyfrowego kreowania obrazu.

Konkluzja

Pan mgr Karol Stadnik to ukształtowany twórca filmowy, który jako autor zdjęć, operator filmowy i telewizyjny oraz specjalista w stosowaniu nowoczesnych narzędzi cyfrowych, potrafi na najwyższym poziomie przeprowadzić samodzielnie proces twórczy i wyznaczać sobie kolejne kierunki rozwoju artystycznego i zawodowego. Taka postawa i posiadane doświadczenia czynią z niego nauczyciela akademickiego przygotowanego do odpowiedzialnej, indywidualnej pracy dydaktycznej ze studentami.

Stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska składająca się z dzieła artystycznego w postaci trzech form filmowych „Breitling Navitimer”, „Audi Q8” i „To, co małe...”, oraz części teoretycznej pt. „To, co małe... Nowe narzędzia kreowania współczesnego obrazu”, prezentuje oryginalne rozwiązanie artystyczne przyjętego przez kandydata celu i tym samym spełnia wymagania art.13 ustawy z dnia 14 marca

2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późn. zm.

W związku z powyższym w pełni popieram nadanie stopnia doktora Panu mgr Karolowi Stadnikowi w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Jacek Flanerie". The signature is written in a cursive, flowing style with a long, sweeping tail at the end.